

1882

KONYA TİCARET ODASI
KONYA CHAMBER OF COMMERCE

ÇEKTE DİJİTALLEŞME: KAREKODLU ÇEK UYGULAMASI

NAZLI ÜSTÜN

Araştırma Raporu

Ekonomik Araştırmalar ve Proje Müdürlüğü

KONYA
Eylül 2018
www.kto.org.tr

İÇİNDEKİLER

1. Giriş	1
2. TÜRKİYE’DE ÇEK KULLANIMI VE YAŞANAN SORUNLAR.....	1
3. KAREKODLU ÇEK UYGULAMASI NEDİR?	4
4. KAREKODLU ÇEK RAPORU NASIL ALINIR?.....	7
5. KAREKODLU ÇEK RAPORU İLE HANGİ BİLGİLERE ULAŞILABİLİR?	9
6. KAREKAODLU ÇEK UYGULAMASININ AVANTAJLARI	10
7. SONUÇ.....	11
8. KAYNAKÇA	11

1. GİRİŞ

Ekonomi içerisinde istenilen mal ve hizmetin satın alınmasında nakit dışında kabul gören ve nakit paradan farklı ödeme imkanları yaratan çeşitli araçlar bulunmaktadır. Bu araçların kullanım kolaylığı ile beraber yapılan ödemelerde farklı vade ve maliyet imkanları getirmesi nakit para dışında bu araçların kullanımında teşvik edici unsurlardır. Bu çerçevede ülkemizde ve dünyada gelişen teknolojinin de kullanılmasıyla beraber nakit dışındaki ödeme yöntemlerinin kullanımının giderek arttığı gözlemlenmektedir.

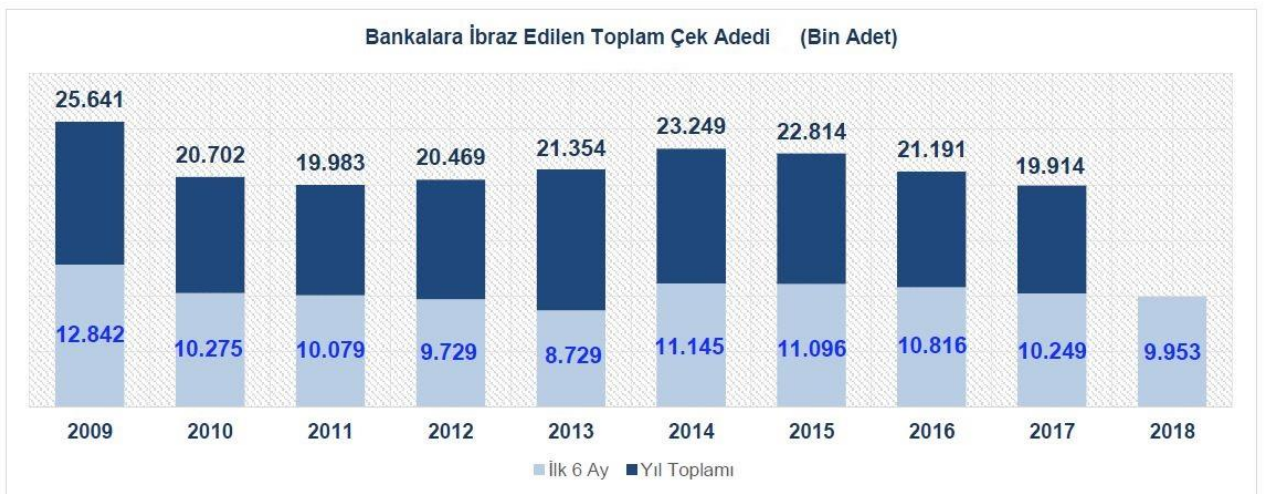
Ülkemizde nakit dışı ödeme aracı kullanımında düşük tutarlı bireysel ödeme ve alışverişler için daha çok POS ve Banka-Kredi kartları tercih edilirken, tacirler arasında gerçekleşen ve yüksek tutarlı nakit dışı ödemelerde çek tercih edilmektedir.

Bununla birlikte piyasamızdaki uzun ödeme vadelerinden ötürü, çek lehtarları için çeki keşide eden kişinin ödeme kabiliyetinin bilinmesi, imkânsız olmasa bile oldukça zorlaşmaktadır. 2016 yılında Türk ekonomisinin canlandırılması amacıyla alınan bir dizi önlem kapsamında çekin unsurları arasına ilgili banka tarafından verilen seri numarası ve karekodu eklenmiş ve Karekod Okutma ve Bilgi Paylaşım Sistemi getirilmiştir. Karekod uygulaması sayesinde çeki olan güvenin artırılması ve keşidecinin ödeme kabiliyeti hususundaki istihbarat eksikliğinin giderilmesi hedeflenmektedir.

Bu çalışmada Türkiye’de çek kullanım oranları ve çekte karşılaşılan sorunlar, yeni getirilen Karekodlu Çek Sisteminin kullanımı ve avantajları ele alınmıştır.

2. TÜRKİYE’DE ÇEK KULLANIMI VE YAŞANAN SORUNLAR

Türkiye’de özellikle ticaretle uğraşan vatandaşın önemli ödeme ve dolayısıyla borçlanma araçlarından biri bankalardan alınan çeklerdir. Türkiye’de her yıl ortalama 20 milyon adet çek kullanılmakta, yani bankalara ibraz edilmektedir. Bu sayı zaman zaman daha da artabilmektedir. Örneğin 2009 yılında 25 milyon adetten fazla çek bankalara ibraz edilmişti.

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği (TBB) Risk Merkezi

Geçen yıl bankalara ibraz edilen çek tutarı 785 milyar lirayla ticari kredilerin yarısını geçmiştir. Ulaştığı tutar ve dolaşım hızı ile çek piyasası ticaret ve ekonomi dünyasının barometresi gibidir. Çeklerin karşılıksız çıkması kötüleşmenin, ödeme oranının artması da iyileşmenin göstergesidir.

Toplam çek tutarı 2016 yılında 708 milyar liradan 2017 yılında 785 milyar liraya çıkmıştır ve yüzde 10,8 artmıştır. İlk 6 aylık döneme bakıldığında ise 2018 yılında çek tutarı 2017'ye göre %14,8 artarak 434 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Tutardaki artış işlerin iyi gittiğini, büyüdüğünü, şirketlerin mal alıp sattığını ve birbirine güvenerek çek kestiğini gösterir.

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği (TBB) Risk Merkezi

Ülkemizde çek, özellikle vadeli alım satımlar için çok yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. Fakat bu durum karşılıksız çeklerden dolayı sıkıntılara yol açmaktadır. Birçok firma alacaklarını gününde tahsil edemediği için üretim yapmakta sıkıntı yaşamakta ve bu sorun uzunca bir süre devam edince firmalar yok olup gitmektedir. Bu, sadece o firmaları değil ülke ekonomisini de ciddi şekilde etkilemektedir.

Diğer yandan karşılıksız çek sorunu tacirlerin çekte olan güvenini de sarsmaktadır. Her ne kadar tacirler çekten uzaklaşmak istese de ne yazık ki en yaygın ödeme yöntemi olan çekten vazgeçilememektedir. Bugün pek çok tacirin portföyünde çek vardır çünkü çek vadeli satışlarda en çok kullanılan ticari evrak konumundadır. Bu bir kısır döngüye dönmüştür.

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği (TBB) Risk Merkezi

Karşılıksız çek oranı, karşılıksız işlemi yapılan çek adedinin, aynı dönem karşılıksız işlemi yapılan ve ibrazında ödenen çek adedi toplamına bölünmesi ile hesaplanmaktadır. Karşılıksız çek oranı 2009 yılında %7,4 iken bu oran 2017 sonunda %2,5'e gerilemiştir. %2,5 oranı karşılıksız çekte 2000'li yılların en düşük düzeyidir. Hatta 2001 krizi ile küresel kriz arasında dahi bu kadar düşük oranlı karşılıksız çek yoktu. En düşük oran yüzde 4'tü.

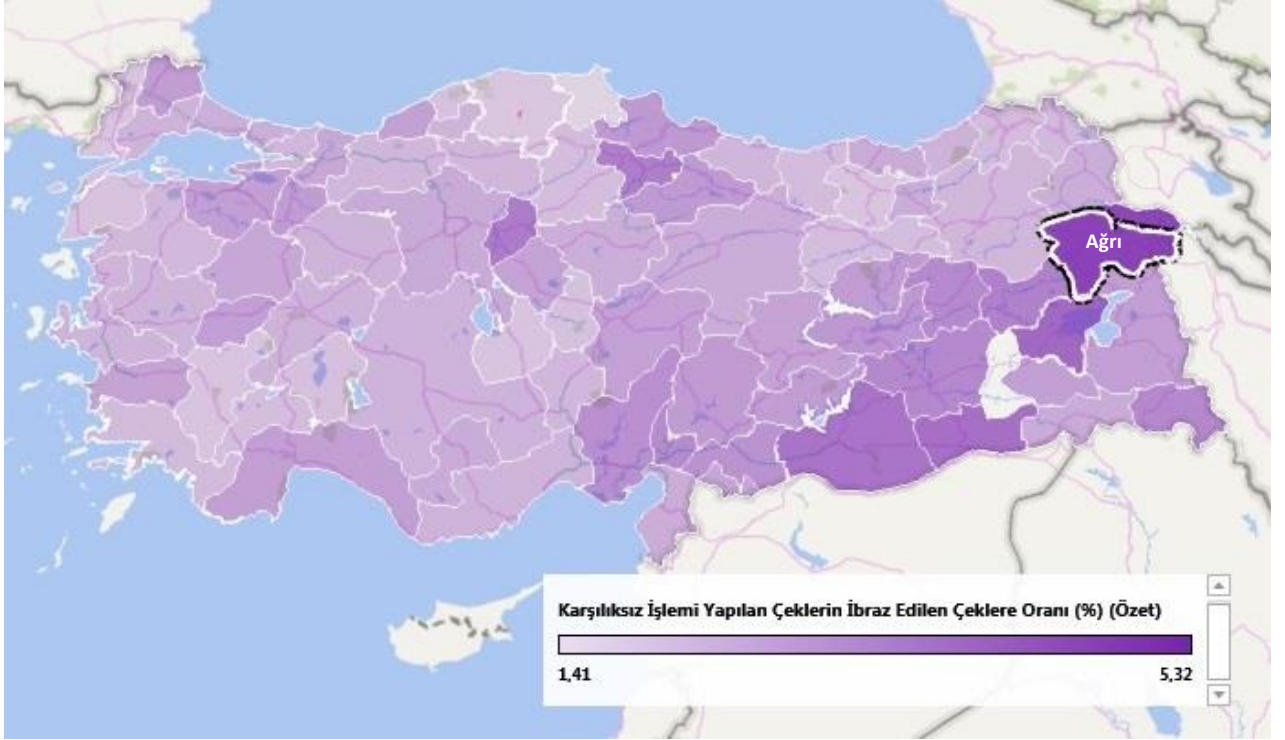
Küresel krizle birlikte 2009 yılında karşılıksız çek oranı yüzde 8'e çıkmıştır. Yukarıda görüldüğü gibi, sonraki yıllarda azalma eğilimi göstermiş ve 2014'te yüzde 2,8'e kadar gerilemiştir. 2015'te işlerin bozulması ile yüzde 3,2'ye çıkmış ve 2016'da yüzde 3,6'ya yükselmiştir. 2017 yılında yüzde 2,5'e gerileyen karşılıksız çek oranındaki düşüşün 2018 yılında da devam ettiği görülmektedir.

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği (TBB) Risk Merkezi

Adet olarak, karşılıksız işlemi yapılan çeklerin ibraz edilen çeklere oranının en yüksek olduğu il yüzde 5,3 ile Ağrı olmuştur. Ağrı'yı sırasıyla, yüzde 5,1 ile Iğdır, yüzde 4,1 ile Bitlis, yüzde 3,9 ile Mardin ve Batman takip etmiştir. Adet olarak karşılıksız işlemi yapılan çeklerin ibraz edilen çeklere oranının en düşük olduğu ilk 5 il ise Sinop, Kastamonu, Gümüşhane, Edirne ve Aksaray olarak sıralanmıştır.

Karşılıksız İşlemi Yapılan Çeklerin İbraz Edilen Çeklere Oranı (%)

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği (TBB) Risk Merkezi

2018 yılı Haziran ayı itibariyle Konya'da 499.817 adet çek ibraz edilmiştir ve bunların 9.857 adeti karşılıksız çıkmıştır. Buna göre Konya, karşılıksız işlemi yapılan çeklerin ibraz edilen çeklere oranı bakımından yüzde 1,97 ile Türkiye ortalamasının altında, 50. sırada yer almaktadır.

2017 yılından itibaren karşılıksız çek oranında bir azalma söz konusudur ve çekte iyileşmenin en önemli nedenlerinden birisi Karekodlu Çek Uygulamasıdır.

3. KAREKODLU ÇEK UYGULAMASI NEDİR?

TOBB, Türkiye Bankalar Birliği ile Kredi Kayıt Bürosu işbirliği ile geliştirilen Karekodlu çek uygulamasına 15 Haziran 2015 tarihinde başlanmıştır. 11 bankanın ortak olduğu Kredi Kayıt Bürosu, son yıllarda geliştirdiği ürünler ile çek sahteciliğine ve karşılık çeke karşı önemli mesafeler almıştır. Kredi Kayıt Bürosu'nun TOBB ve Türkiye Bankalar Birliği işbirliğinde geliştirdiği Findeks markası altındaki ürünü olan Karekodlu Çek Kontrol Sistemi sayesinde çeklerde yaşanan itibar sorununun çözülmesi hedeflenmiştir.

Uygulama 5411 sayılı Bankacılık Kanunu uyarınca kurulan bankalarca veya yurtdışında kurulu bankaların aynı kanun uyarınca Türkiye’de faaliyet gösteren şubelerince bastırılan çekleri kapsamaktadır. Buna göre 5411 sayılı Kanuna tabi bankalar, 31 Aralık 2016 tarihinden sonra karekod içermeyen çek yaprağı basamayacak ve veremeyecektir.

1 Ocak 2017 öncesinde bankalar tarafından verilmiş ve üzerinde karekod olmayan çeklerin geçerliliği ise devam etmektedir. Bu şekilde çok sayıda çek olduğunu tahmin edilmektedir. Ancak bu tür çeklerin alacaklı konumdaki kişiler tarafından kabul edilmemesi ve bunların yerine karekodlu çekler istenmesiyle hızla azalacağı öngörülmektedir.

Karekod, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun ilgili hükümlerine göre çek üzerine kare veya dikdörtgen olarak basılabilen ve yine bu kanundaki mevzuata uygun bilgilere erişilmesine ve bunların raporlanmasına olanak sağlayan iki boyutlu barkodu ifade etmektedir.

Karekodlu Çek Sistemi şu şekilde çalışmaktadır:

Karekodlu çekin üzerine bankalar tarafından, banka ve şube bilgilerini, keşidecinin hesap numarasını ve çek numarasını içeren bir karekod basılmaktadır. Karekodun sorgulanmasıyla elde edilen bilgiler doğrultusunda çek yaprağının doğruluğu teyit edilmekte ve keşidecinin geçmiş çek ödeme performansına dair bilgilere ulaşılabilmektedir. Karekodlu çek sistemi, çek yaprağı üzerinde yer alan karekodun Findeks mobil uygulamasına okutulması ile çekin doğruluğuna ve keşidecinin çek ödeme alışkanlıklarına ilişkin rapor iletmektedir. Rapor sayesinde sahtecilik ve dolandırıcılıklara karşı önlem alınabilir, çeki kabul etme kararı keşidecinin özet çek raporu incelenerek verilebilir.

Kredi Kayıt Bürosu'nun geliştirdiği diğer bir ürün de **Çek Raporudur**. Çek Raporu, geçmişte kullanılmış ve halihazırda keşide edilmiş ancak henüz ödenmemiş tüm çeklere ilişkin olarak pozitif ve negatif bilgileri içermektedir. Çek Raporu, Risk Raporu'ndan farklı olarak kişinin ya da kurumun finans sektörü dışındaki piyasaya yönelik olarak borçlarını ödeme alışkanlıklarını göstermektedir. Çek hamili, keşidecinin Çek Raporu'nu talep ederek kolaylıkla keşidecinin çek ödeme alışkanlıklarını ölçme imkanına sahiptir. Çek raporlarında, Türkiye'de çek ürününü sunan tüm bankalara ait veriler bulunmaktadır. Çek raporu Findeks'e ait internet sitesi üzerinden alınabilmektedir. Bu raporda keşide edilen çeklerin tutarları, toplam çek durumu, çek bilgileri özeti, ileri vadeli çek bilgileri, çek hesabı olan bankalar, arkası yazılan çekler ve açık çek bilgileri hakkında bilgi verir.

Çek Endeksi ise Çek Raporu'nun özeti niteliğindeki bir sıralama notudur. Sadece Çek Endeksi'ne bakılarak kişi ya da kurumun çeklerini ödeme alışkanlıkları hakkında bilgi sahibi olmak mümkündür. Çek Endeksi tüm bankalardan alınan çeklerin ödeme performansına göre hesaplanmaktadır. Bu sayede ekstra bir araştırma yapmadan çeki kabul edip etmeme kararı verilebilir. Çek Endeksi, tahmin modeli değil, bir sıralama notudur. Geleceği tahmin etmemekte, sadece geçmişte ödenen ve ödenmeyen bilgilerine göre kişinin ya da kurumun konumunu belirlemektedir.

Çek Endeksi 0-1.000 arasında değişmekte ve 1.000 en risksiz durumu ifade etmektedir. Çek sahibi kişi ya da kurum, keşide ettiği hiçbir çeki ödemezse Çek Endeksi 0, tüm çeklerini öderse 1.000'dir. Bununla beraber kişinin arkası yazılmış, ancak halen ödenmemiş 1 tane dahi çeki olması durumunda Çek Endeksi 1 ile 500 puan arasında gerçekleşir. Arkası yazılmış, sonradan ödenmiş çeki bulunan kişi ya da kurumlara ait Çek Endeksi 501-999 arasında gerçekleşir.

Kredi, Kayıt Bürosu'nun bir diğer uygulaması ise **Risk Raporu**'dur. Risk Raporu, konut, taşıt, tüketici kredileri ile kredi kartı ve kredili mevduat hesabı bilgilerinden oluşur. Tüm bu kullanılan ürünlere ilişkin bilgiler; finans kuruluşları tarafından düzenli olarak Türkiye Bankalar Birliği (TBB) Risk Merkezi'ne iletilir ve Kredi Kayıt Bürosu tarafından düzenlenerek rapora konu edilir. Risk Raporu, finansal performansın en doğru şekilde değerlendirilebilmesi için kredili ürünlere ait güncel bilgileri ve geçmiş ödeme düzenlerini detaylı olarak verir. Risk Raporu'nda yer alan bilgiler şunlardır:

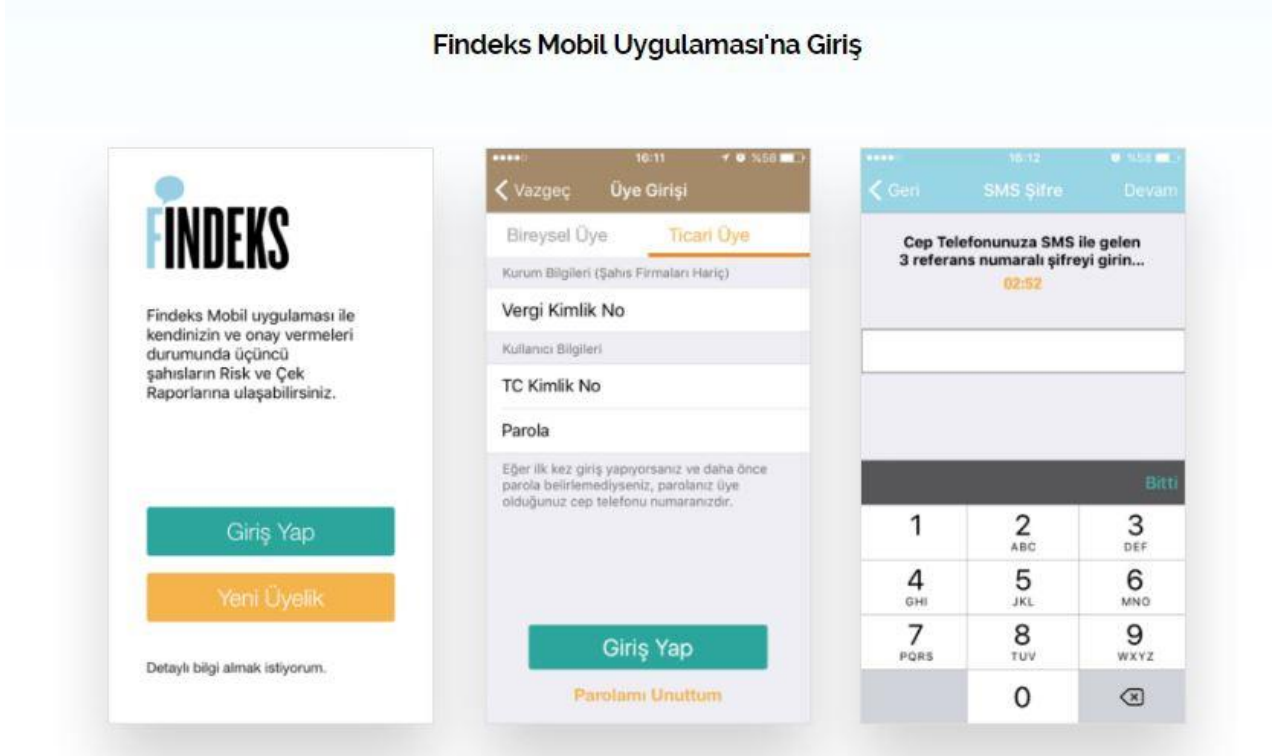
- **Findeks Kredi Notu:** Tüm kurumlar ve bireylerin referans aldıkları finansal bir karnedir.
- **Türkiye Kredi Notu Ortalamasına Göre Durum:** Sahip olunan Findeks Kredi Notu'nun, Türkiye'deki not ortalamasına göre durumunu gösterir.
- **Not Trendi:** Findeks Kredi Notu'nda zaman içerisinde gerçekleşen değişimi gösteren grafikdir. Düşme ya da yükselme eğilimini tespit etmeyi ve adım atılmasını kolaylaştırır.
- **Kredili Ürün Dağılımı:** Sahip olunan kredili ürünlerin çeşit ve oranlarının incelenebildiği grafikdir.
- **Açık Ürün Bilgisi:** Halen açık ve geçerli olan kredi ve kredi kartı gibi ürünlere ait detay bilgilerinin bulunduğu bölümdür.
- **Kapatılmış Ürün Bilgisi:** Kapatılmış kredi ve kredi kartı gibi ürünlere ait detay bilgilerinin bulunduğu bölümdür.
- **Toplam Kredi Limit ve Borçları:** Sahip olunan kredili ürünlerin toplam limiti ve borçlar ile kaç adet kredili ürüne sahip olunduğunun incelenebildiği bölümdür.
- **Hesap Detayları:** Sahip olunan kredili ürünlerin toplamına ait detay bilgilerin incelenebildiği tablodur.
- **Geçmiş Ödeme Hareketleri:** Açık ya da kapalı, kredili ürünlerin geçmiş ödeme durumunun görüntülenebildiği tablodur. Bu tablodan, zamanında yapılmış ödemeler, geciken ödemeler ve idari/kanuni takip aşamasına gelmiş ödeme gecikmeleri takip edilebilir.

Risk raporunu findeks sitesinde üyelik kaydı gerçekleştirenler tarafından talep edilebilir. Yalnız sadece kendisi ve muvafakatini aldığı kişilere ait risk raporunu talep edebilir. Yani üçüncü kişilere ait risk raporu talebinde bulunulamaz.

Risk raporu finansal akışla ilgili son gidişatın grafiksel özeti gibi düşünülüp gelecek dönemlere dair yol haritası olarak periyodik olarak talep edilebilir. Kredi başvuruları sırasında bankalar tarafından talep edilerek geleceğe dair öngörü geliştirilebilir. Kredi notu ve risk raporu farklı ücretlendirmelere tabi olmakta belirtilen ücretler ödendikten sonra bu iki veriye ait bilgiler karşı tarafa sunulmaktadır.

4. KAREKODLU ÇEK RAPORU NASIL ALINIR?

Findeks Karekodlu Çek Sistemi, akıllı telefonlara yüklenebilen Findeks Mobil Uygulaması üzerinden çalışır. Bu uygulama, App Store veya Google Play üzerinden ücretsiz olarak indirilebilir.

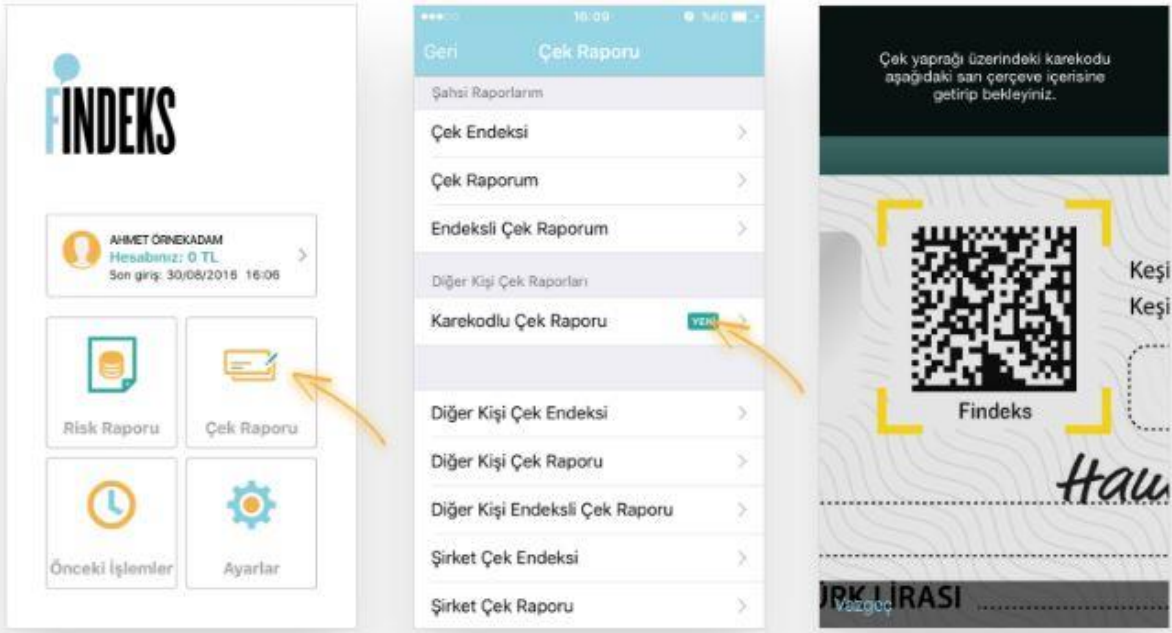
Kaynak: Kredi Kayıt Bürosu

- Cep telefonunuzda bulunan Findeks Mobil Uygulaması'nı açın.
- Ana ekrandan Giriş Yap butonuna dokununuz. Henüz Findeks'e üye olmadıysanız Yeni Üye butonuna dokunarak hemen üye olabilirsiniz.
- Mevcut üyelik tipinize göre Bireysel Üye veya Ticari Üye sekmesini seçin.
- Bireysel üye iseniz; TC Kimlik Numarası ve Parola'nızı girin.
- Ticari üye iseniz; Şirketinizin Vergi Kimlik Numarasını, TC Kimlik Numaranızı ve Parolanızı girin.
- Cep telefonunuza gelen SMS Şifreyi girin ve Devam butonuna dokununuz. (Bazı durumlarda bu şifrenin gelmesi zaman alabilir. Şifrenin gelmesi gecikirse yeniden şifre talep edebilirsiniz.)

Findeks Karekodlu Çek Raporu Nasıl Alınır?

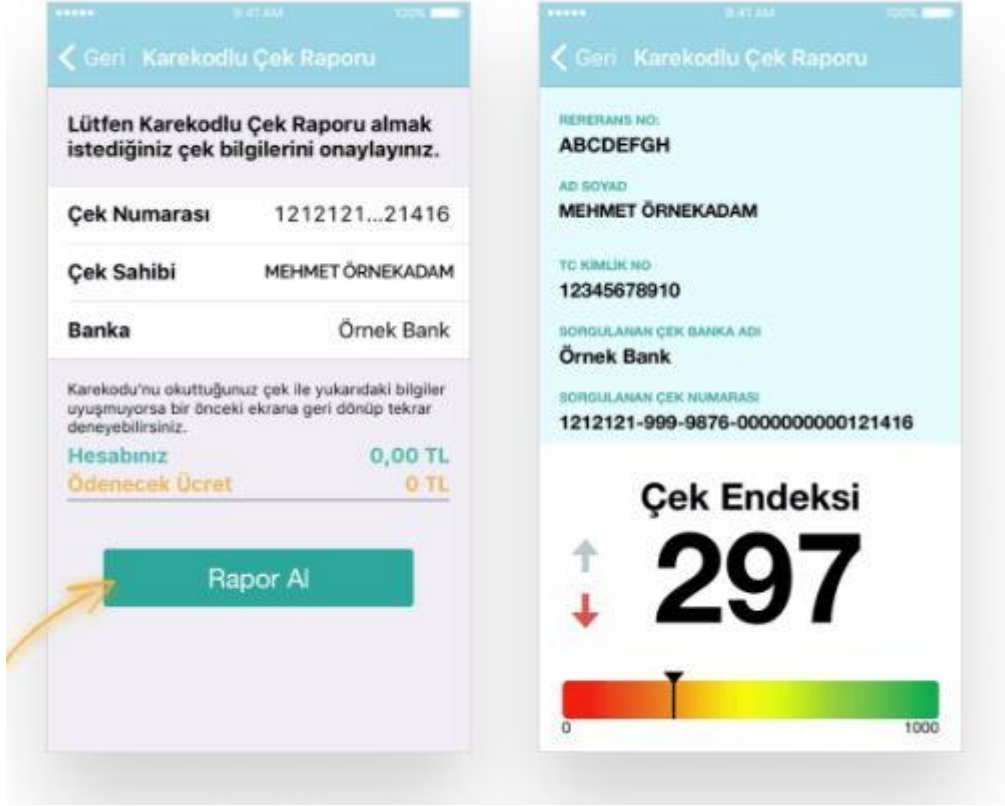
Findeks Mobil Uygulaması ile Findeks Karekodlu Çek Raporu almak oldukça basit bir işlemdir. Findeks Karekodlu Çek Raporu işlem sürecinde keşideciden herhangi bir onay alınmasına gerek yoktur.

Bu işleme başlamadan önce raporunu almak istediğiniz karekodlu çeki mutlaka yanınızda bulundurunuz.

Kaynak: Kredi Kayıt Bürosu

- Findeks Mobil Uygulaması ana menüsünden "Çek Raporu"nu seçin.
- Çek raporu alma seçeneklerinden "Karekodlu Çek Raporu"nu seçin.
- Karekod okuma özelliği olan kamera ekranı açılacak. Kamerayı elinizdeki karekodlu çekin üzerinde yer alan karekodu sarı çerçeve içerisine gelecek şekilde yaklaştırın.
- Kamera karekodu tarayacak ve sistem çek bilgilerini otomatik olarak kontrol etmeye başlayacaktır.
- Karekod içerisindeki bilgiler Findeks sisteminden sorgulandıktan sonra - eğer okutulan çekle ilgili bir sorun yoksa - sistemden gelen çek bilgileri ekranda görüntülenir. Bu aşamada elinizdeki karekodlu çek üzerinde yer alan bilgilerle bu ekrandaki bilgileri karşılaştırmanız gereklidir.

Kaynak: Kredi Kayıt Bürosu

- Ekrandaki çek bilgileri, elinizdeki karekodlu çek ile eşleşiyorsa; Rapor Al butonuna basarak devam edebilirsiniz. (Not: Findeks Karekodlu Çek hizmeti için ödenecek ücretle ilgili tutar (5,5 TL+KDV) ve Findeks hesabınızdaki bakiyeniz bu ekranda yer almaktadır. Eğer Findeks hesabınızda yeterli bakiyeniz yok ise Ana menü > Hesabım > Bakiye Yükle adımıyla Findeks hesabınıza yükleme yapabilirsiniz.)
- Hizmet ve Satış Sözleşmesini onaylayınız işleminden sonra Karekodlu Çek Raporunuz oluşturulmuş olur.

5. KAREKODLU ÇEK RAPORU İLE HANGİ BİLGİLERE ULAŞILABİLİR?

Akıllı telefon veya tabletlere yüklenen bir uygulama ile okunabilen Karekodlu Çek Raporu sayesinde:

- çek hesabı sahibinin adı-soyadı veya ticaret unvanı, tacirse tescilli yetkililerinin adı-soyadı veya ticaret unvanı;
- çek hesabı bulunan toplam banka sayısı, bankalara ibraz edilmemiş çek adedi ve tutarı, bankalara teslim edilen çeklerin adedi ve tutarı;
- son beş yıl içerisinde ibrazında ödenen çeklerin adedi ve tutarı, ibraz edilen ilk çekin ve son çekin ibraz tarihi, ibrazında ödenen son çekin ibraz tarihi;

- son 5 yılda "karşılıksızdır" işlemi gören ve halen ödenmemiş çeklerin (karşılıksız çeklerin) adedi ve tutarları ile sonradan ödenen çeklerin adedi ve tutarı ve son 5 yılda "karşılıksızdır" işlemi gören son çekin ibraz tarihi;
- çek hesabı sahibi hakkında çek hesabı açma yasağı bulunup bulunmadığı, varsa ilgili yasaklamanın tarihi;
- şayet varsa her bir çek ile ilgili olarak tedbir kaydına ilişkin bilgi ve
- çek hesabı sahibi tacirse iflasına karar verilip verilmediği ve verilmişse iflas tarihi öğrenilebilmektedir.

Ayrıca yukarıda anılan bilgilerin analiz edilerek sunulduğu bu Karekodlu Çek Raporunda, ibrazında ödenen çeklerin adet ve tutar bazında oransal dağılımı; arkası yazılan ve gecikmeli ödenen çeklerin adet ve tutar bazında oransal dağılımı; arkası yazılmış ve halen ödenmemiş çeklerin adet ve tutar bazında oransal dağılımı ve bu bilgilerin son 1-3-12 aydaki kırılımına erişilebilmektedir.

6. KAREKAODLU ÇEK UYGULAMASININ AVANTAJLARI

Çek, yalnızca bir ödeme aracı değil; aynı zamanda bir borçlanma aracı da olduğundan çekli ödeme süreçlerinin düzgün işlemesi ülke ekonomisi için son derece önemlidir. Özellikle KOBİ'ler, çek ile yaptıkları vadeli mal alımlarıyla sermaye döngüsü yaratmaktadır. Bu yüzden Karekodlu Çek Sistemi gerek KOBİ gerekse ticari tüm işletmelerde hem işleri hem de içleri rahatlatarak güven sağlamaktadır.

Karekodlu Çek uygulaması ile piyasadaki güvenilir oyuncuların birbirleri ile karşılaşması kolaylaşmakta ve böylece işletmelerin pazarlık gücünü artırırken, ticari kariyeri sağlamlaştırmaya da imkân tanımaktadır.

Karekodlu çek uygulamasının hem keşideci için hem de hamil için önemli avantajları bulunmaktadır.

Keşideci için avantajları:

- Çekin kabulünü artırır.
- Piyasada güvenilir ve itibarlı olduğunu gösterir.

Hamil için avantajları:

- Keşidecinin geçmiş dönem çek ödeme performansı hakkında bilgi sahibi olur.
- Çekin dolaşımında bilgisini öğrenir.
- Çek yaprağını doğrulayabilir.
- Sahtecilik ve dolandırıcılığa karşı tedbir alabilme imkânı sağlar.
- Karşılıksız çek endişesi azalır.
- Hızlı ve pratiktir. Keşidecinin çek kullanımı ile ilgili bilgilerine tek bir sorgulama ile kolayca ulaşılmasını sağlamaktadır.

7. SONUÇ

Ticarette uğraşan vatandaşların önemli ödeme ve borçlanma araçlarından biri çeklerdir. Ülkemizde her yıl ortalama 20 milyon çek bankalara ibraz edilmektedir. Ancak çekle yapılan ödemelerin yaygınlaşmasıyla karşılıksız çek, sahte çek, ikiz çek, dolandırıcılık gibi sorunlarda artış yaşanmıştır. Tahsilatta sorun çıkaran tüm bu durumlara çözüm getirmek amacıyla ‘Karekodlu Çek Sistemi’ uygulanmaya başlanmıştır.

Karekodlu çek uygulaması çekte yeniden itibar kazandırılması konusunda önemli bir adım olmuştur. Karekodlu Çek Raporu, keşidecinin geçmiş çek ödeme performansına dair bilgileri gösterdiğinden karşılıksız çek alma ihtimalini yüzde 80 azaltmaktadır. Nitekim karşılıksız çek oranı 2018 yılının ilk altı ayında bir önceki yıla göre 0,5 oranında alarak %2,0’a gerilemiştir.

Bununla birlikte, çekte ödemelerin normalleşmeye başlaması ve 90’lı yıllardan bu yana en iyinin yakalanması bize ekonominin de aynı hızla düzeldiği ve en iyi dönemini yaşadığı anlamına gelmez. Sadece beklentilerin iyileştiğini, ekonominin ve ticaretin canlanmakta olduğunu, ödeme imkânlarının arttığına işaret eder. Önümüzdeki dönemde çekle çalışan işletmelerin karekod okutma ve bilgi paylaşım sisteminden azami ölçüde faydalanacakları ve çek kullanımının daha da yaygınlaşacağı beklenmektedir.

Diğer yandan karekodlu çeklerin keşidecilerinin çekin karşılığını kesin olarak ödeyeceğini garanti etmediği, sadece şimdiye kadar kullanılan çeklere oranla güvenilirlik ve şeffaflık sağladığı da göz ardı edilmemelidir.

Karekodlu çek raporunun yeterli görülmediği durumlarda periyodik Risk Raporu alınmalıdır. Tacirin izni alınarak talep edilen periyodik risk raporu ile tacirin 1-5 yıl arasında düzenli olarak finansal performansı sorgulanabilmektedir. Risk Raporu talep edilebilmesi için karşı tarafın izni zorunludur. Ancak piyasaların daha şeffaf ve güvenilir hale getirilebilmesi için izinsiz rapor talep edilebilmelidir. Böylece piyasada işletmeler hakkında oluşan suni dedikodular da engellenmiş olacaktır.

8. KAYNAKÇA

- Abdurrahman YILDIRIM, “**Karşılıksız Çekte En Düşük Dönem**”, Bloomberg HT, 20 Haziran 2017
- Ömer Cem AKSOY, “**Türkiye’de Çek Takası Ve Çek Takası Verileri Işığında Çek Kullanımının İncelenmesi**”, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Ödeme Sistemleri Genel Müdürlüğü, Ankara, Haziran 2016
- “**Karekodlu Çek Raporu Alma Kılavuzu**”, Kredi Kayıt Bürosu
- “**Karekodlu Çek Sistemi Hayatımızda Neyi Değiştirecek?**”, Kredi Kayıt Bürosu
- “**Piyasaya Güven Veren Uygulama**”, Yeni Şafak Bilgi Kartları, 26 Aralık 2017
- “**Risk Merkezi Aylık Bülteni – Haziran 2018**”, Türkiye Bankalar Birliği, Sayı:34, Ağustos 2018
- “**Türkiye’de Çek Sistemi ve Karekodlu Çekler**”, Vol 17, Mayıs-Haziran 2018